

Дело C-628/20**Резюме на преюдициалното запитване съгласно член 98, параграф 1 от
Процедурния правилник на Съда****Дата на постъпване в Съда:**

21 декември 2020 г.

Запитваща юрисдикция:

Grondwettelijk Hof (Конституционен съд, Белгия)

Дата на акта за преюдициално запитване:

17 декември 2020 г.

Жалбоподатели:

Orde van Vlaamse Balies

IG

Belgian Association of Tax Lawyers

CD

JU

Ответник:

Vlaamse Regering (Фламандското правителство)

Предмет на преюдициалното запитване

Спорът в главното производство е относно поисканото пълно или частично спиране и отмяна на фламандския декрет от 26 юни 2020 г. за изменение на декрет от 21 юни 2013 г. относно административното сътрудничество в областта на данъчното облагане по отношение на задължителния автоматичен обмен на информация в областта на данъчното облагане, свързана с подлежащите на оповестяване трансгранични договорености (Vlaamse decreet van 26 juni 2020 tot wijziging van het decreet van 21 juni 2013 betreffende de administratieve samenwerking op het gebied van de belastingen, wat betreft de verplichte automatische uitwisseling van inlichtingen op belastinggebied met betrekking tot meldingsplichtige grensoverschrijdende

constructies) (наричан по-нататък „Декретът от 26 юни 2020 г.“). Исканията са подадени от Orde van Vlaamse Balies (камара на фламандските адвокатски колегии), сдружение без юридическа правосубектност, „Belgian Association of Tax Lawyers“ и др.

Предмет и правно основание на преюдициалното запитване

Преюдициалното запитване се отнася до съвместимостта на член 1, параграф 2 от Директива (ЕС) 2018/822 с член 7 (зачитане на личния живот) и с член 47 (право на справедлив съдебен процес) от Хартата на основните права на Европейския съюз, доколкото задължава адвоката посредник, който желае да се позове на правото си на професионална тайна, да информира другите участващи посредници за задълженията им за оповестяване на информация.

Преюдициалното запитване е отправено на основание член 267 ДФЕС.

Преюдициален въпрос

Нарушава ли член 1, параграф 2 от Директива (ЕС) 2018/822 на Съвета от 25 май 2018 година за изменение на Директива 2011/16/ЕС по отношение на задължителния автоматичен обмен на информация в областта на данъчното облагане, свързана с подлежащите на оповестяване трансгранични договорености, правото на справедлив съдебен процес, гарантирано с член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз, и правото на зачитане на личния живот, гарантирано с член 7 от Хартата на основните права на Европейския съюз, доколкото с новия член 8аб, параграф 5, въведен с посочената директива в Директива 2011/16/ЕС на Съвета от 15 февруари 2011 година относно административното сътрудничество в областта на данъчното облагане и за отмяна на Директива 77/799/ЕИО, се предвижда, че ако предприеме необходимите мерки, за да предостави на посредниците право да се освободят от задължението за подаване на информация относно подлежаща на оповестяване трансгранична договореност, когато задължението за оповестяване би нарушило нормативно установено задължение за запазване на професионална тайна съгласно националното право на тази държава членка, последната следва да задължи посредниците незабавно да уведомяват всеки друг посредник или ако няма такъв, съответното данъчнозадължено лице, относно задълженията им за оповестяване на съответната информация, при положение че за да изпълни това задължение, адвокат, който действа и като посредник, следва да оповести на друг посредник, който не е негов клиент, информация, която адвокатът е научил при упражняване на същината на своята професия, включително и извън рамките на конкретен правен спор, а именно — с оглед на защитата или процесуалното представителство на неговите клиенти пред съдилищата и с оглед на предоставянето на правни консултации?

Посочени разпоредби от правото на Съюза

Харта на основните права на Европейския съюз Членове 7, 8, 20, 21, 47, 48, 49 и 51

Директива (ЕС) 2018/822 на Съвета от 25 май 2018 г. за изменение на Директива 2011/16/ЕС по отношение на задължителния автоматичен обмен на информация в областта на данъчното облагане, свързана с подлежащите на оповестяване трансгранични договорености, член 1, параграф 2

Европейската конвенция за правата на човека, членове 6 и 8

Посочени национални разпоредби

Конституция: членове 22 и 29

Decreet van 21 juni 2013 betreffende de administratieve samenwerking op het gebied van belastingen (Декрет от 21 юни 2013 г. относно административното сътрудничество в областта на данъчното облагане): членове 11/6 и 11/7

Decreet van 26 juni 2020 tot wijziging van het decreet van 21 juni 2013 betreffende de administratieve samenwerking op het gebied van de belastingen, wat betreft de verplichte automatische uitwisseling van inlichtingen op belastinggebied met betrekking tot meldingsplichtige grensoverschrijdende constructies (Декрет от 26 юни 2020 г. за изменение на декрет от 21 юни 2013 г. относно административното сътрудничество в областта на данъчното облагане по отношение на задължителния автоматичен обмен на информация в областта на данъчното облагане, свързана с подлежащите на оповестяване трансгранични договорености): членове 14 и 15

Кратко представяне на фактите и на производството

- 1 С индивидуални жалби от 31 август 2020 г. и от 1 октомври 2020 г. жалбоподателите сезират Grondwettelijk Hof (Конституционен съд), като искат пълно или частично спиране и отмяна на Декрета от 26 юни 2020 г.

Основни доводи на страните в главното производство

- 2 Според жалбоподателите член 14 от Декрета от 26 юни 2020 г. нарушава членове 22 и 29 от Конституцията, а в зависимост от конкретния случай и във връзка с членове 6 и 8 от Европейската конвенция за правата на човека, както и с членове 7, 8, 20, 21, 47, 48, 49, и 51 от Хартата на основните права на Европейския съюз. Те поддържат, че съгласно член 11/6, параграф 1, точка 1 от Декрета от 21 юни 2013 г., който е въведен в последния с член 14 от Декрета от 26 юни 2020 г., адвокатът посредник се задължава да уведоми писмено останалите участващи посредници, като изложи конкретни

причини, че не може да изпълнява задължението си за оповестяване. Това изискване не можело да бъде изпълнено, без да се наруши професионалната тайна. Освен това такова изискване не било необходимо, за да се гарантира оповестяването на трансгранични договорености, тъй като клиентът, подпомаган или не от адвоката, можел да уведоми за това другите посредници и да поиска от тях да изпълнят задължението си за оповестяване.

- 3 Според фламандското правителство не възниква проблем, когато другият посредник, за когото става въпрос в декрета, е клиент на адвоката посредник или клиент на адвоката го е свързал с последния. Ако случаят не бил такъв и ако адвокатът не сътрудничел с другия посредник, той не знаел за съществуването му и задължението за оповестяване преминавало върху данъчнозадълженото лице.

Кратко представяне на мотивите за преюдициалното запитване

- 4 С Декрета от 26 юни 2020 г. в националното право се транспонира Директива (ЕС) 2018/822. От съображение 2 от тази директива следва, че тя се вписва в рамките на усилията на Европейския съюз за улесняване на данъчната прозрачност на равнището на Съюза. По-конкретно държавите членки трябва да предвидят компетентен орган за обмен на необходимата информация между държавите членки относно агресивните данъчни договорености. За да могат компетентните органи да разполагат с тази информация, Директивата въвежда задължение за оповестяване по отношение на потенциално агресивните трансгранични данъчни договорености. На първо място, задължение за оповестяване имат т.нар. „посредници“, които по правило участват в прилагането на тези договорености. Ако обаче такива посредници не съществуват или ако те могат да се позоват на нормативно установено задължение за запазване на професионална тайна, задължението за оповестяване следва да бъде изпълнено от данъчнозадълженото лице. За да може да се изпълни това задължение за оповестяване във Фламандския регион, с Декретът от 26 юни 2020 г. се въвеждат някои изменения на Декрета от 21 юни 2013 г.
- 5 Член 11/6 от Декрета от 21 юни 2013 г., въведен с член 14 от Декрета от 26 юни 2020 г., определя какво е съотношението между задължението за оповестяване и задължението за запазване на професионална тайна, с която са обвързани някои посредници. Съгласно тази разпоредба посредник, който е обвързан със задължение за запазване на професионална тайна, се освобождава от задължението за оповестяване само ако уведоми писмено другите посредници, съответно другия посредник, а ако няма такъв (такива) — данъчнозадълженото лице, че не е в състояние да изпълни задължението си за оповестяване, като посочи и причините за това. Съгласно член 11/6:

„§ 1 Когато посредникът е обвързан от задължение за запазване на професионалната тайна, той следва:

1. да уведоми писмено другия посредник, съответно другите посредници, при посочване на конкретни причини, че той не е в състояние да изпълни задължението си за оповестяване, вследствие на което това задължение обвързва автоматично другия посредник или другите посредници;

2. при липса на друг посредник — да уведоми писмено при посочване на конкретни причини съответното (или съответните) данъчнозадължено лице (данъчнозадължени лица) за неговото (тяхното) задължение за поповестяване.

[...]“.

- 6 Професионалната тайна е съществен елемент от правото на зачитане на личния живот и правото на справедлив съдебен процес. Съгласно практиката на Grondwettelijk Hof информацията, която адвокатите трябва да предоставят на компетентния орган относно клиентите им, е защитена от професионалната тайна, когато тази информация се отнася до дейности, свързани с тяхната особена задача за защита или процесуално представителство пред съдилищата и предоставянето на правни консултации. Самото обстоятелството, че дадено лице се е обърнало към услугите на адвокат, попада в обхвата на защитата на професионалната тайна. На още по-силно основание това важи и що се отнася до самоличността на клиентите на съответния адвокат. Информацията, която е защитена с професионална тайна по отношение на администрацията, е защитена и по отношение на други участници, като например други участващи посредници. Допустимо е отстъпление от правилото за професионалната тайна единствено ако дерогацията е обоснована с императивно съображение от общ интерес и ако освобождаването от задължението за запазване на професионална тайна е строго пропорционално. Съгласно материалите по изготвяне на проекта за Декрета от 26 юни 2020 г. в парламента задължението на посредника да информира другите заинтересовани посредници, при посочване на конкретни причини, за обстоятелството, че той се позовава на професионалната си тайна и следователно няма да се съобрази със задължението си за оповестяване, е необходимо, за да се изпълнят изискванията на директивата и да се гарантира, че позоваването на професионалната тайна не възпрепятства нужните оповестявания.
- 7 Ако адвокатът трябва да се разглежда като посредник по смисъла на Декрета от 21 юни 2013 г., по принцип негов клиент е или данъчнозадълженото лице, или друг посредник. Когато клиентът на адвоката е друг посредник, професионалната тайна не препятства адвоката да предупреди клиента си за неговото задължение за оповестяване. Когато клиентът на адвоката е данъчнозадълженото лице и други посредници също участват в

подлежащите на оповестяване договорености, от член 11/7 от Декрета от 21 юни 2013 г., въведен с член 15 от Декрета от 26 юни 2020 г., следва, че във всички случаи останалите участващи посредници имат задължение за оповестяване, освен ако не могат да докажат писмено, че друг посредник вече е изпълнил това задължението. Щом като задължението за запазване на професионалната тайна се явява пречка за адвоката да информира друг посредник, че няма да спази задължението си за оповестяване, на още по-силно основание адвокатът би бил препятстван да предостави на този друг посредник писмени доказателства, че той е изпълнил задължението за оповестяване. В този случай всеки друг участващ посредник автоматично остава обвързан със задължението за оповестяване. Поради това се поставя въпросът дали задължението, възложено на посредника по силата на член 11/6, параграф 1, точка 1 от Указа от 21 юни 2013 г., е обосновано с императивно съображение от общ интерес.

- 8 Съгласно член 2 от Декрета от 26 юни 2020 г. неговата цел е да транспонира в националното право Директива (ЕС) 2018/822. С член 1, параграф 2 от тази директива в Директива 2011/16/ЕС се въвежда член 8аб, чийто параграф 5 гласи следното:

„Всяка държава членка може да предприеме необходимите мерки, за да предостави на посредниците право да се освободят от задължението за подаване на информация относно подлежаща на оповестяване трансгранична договореност, когато задължението за оповестяване би нарушило нормативно установено задължение за професионална тайна съгласно националното право на тази държава членка. В такъв случай всяка държава членка предприема необходимите мерки, за да въведе изискване посредниците незабавно да уведомяват всеки друг посредник или, ако няма такъв, съответното данъчнозадължено лице, относно задълженията им за оповестяване съгласно параграф б.

Посредниците могат да бъдат освободени от задължението съгласно първа алинея само доколкото упражняват дейност в рамките на съответното национално законодателство, което регулира техните професии.“

- 9 От това следва, че законодателят извежда от Директива (ЕС) 2018/822 предвиденото в декрета задължение, съгласно което посредникът, който се позовава на нормативно установено задължение за запазване на професионална тайна, следва да уведоми другите посредници, съответно данъчнозадълженото лице за своите задължения за оповестяване. Според *Grondwettelijk Hof* това обстоятелство трябва да се вземе предвид преди да се постанови решение относно съвместимостта на декрета с Конституцията. *Grondwettelijk Hof* обаче не е компетентен да се произнесе по съвместимостта на тази директива с членове 7 и 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз. Тъй като с исканията за спиране и за отмяна на Декрета от 26 юни 2020 г., с който следва да се транспонира Директива (ЕС) 2018/822, се поставя под въпрос валидността на тази директива, преди

всичко трябва, да се отговори на въпроса за нейната валидност. Поради това и на основание на член 267 ДФЕС на Съда на Европейския съюз следва да се постави посоченият по-горе преюдициален въпрос.

РАБОТЕН ДОКУМЕНТ